

INTERVJU SA *STAGE BOTTLES*

Živi onako kako sviraš

„Vlada velika harmonija, pa zašto da pričamo o problemima dok traje karneval?! Mnogi od tih ljudi koji vikendom dolaze na koncerte, oblače se u nešto što zapravo ne žive tokom nedelje. I ja imam posao, ali bih za svoje ideale ostavio sve za sobom i otišao u zatvor“, kaže Olaf

Razgovor vodili: Miloš Perović i Ida Boka

Gostovanje nemačkog benda *Stage Bottles* na festivalu „Ulice protiv fašizma“, 8. 11. 2014. u Novom Sadu, iskoristili smo da porazgovaramo sa osnivačem i frontmenom benda Olafom. Budući da je bend aktivno učestvovao i dao nemerljiv doprinos formiranju antifašističke skinhed scene devedesetih godina, ali i buđenju svesti o potrebi antifašističke borbe u širim krugovima, iskoristili smo ovu priliku da porazgovaramo s Olafom o počecima benda i same scene, o njegovom učešću u radu benda *Blaggers ITA*, ali i o stanju nemačke scene danas i tamošnjeg levog političkog spektra uopšte.

Ono što je specifično za vaš bend jeste da ste početkom devedesetih, kad ste se pojavili na sceni, važili za simbol antifašističke skinhed zajednice. Bili ste jedan od simbola buđenja skinhed scene u smislu odbacivanja fašizma. Možete li nešto više reći o tim počecima i kako su izgledali vaši koncerti, odnos sa bonhedima (naziv za naciskinhede, prim. ur.)?

U početku smo bili drugari iz škole, imali smo svega 16, 17 godina. Moji drugari su pre mene postali skinhedi i bili labavi deo naciskinhed pokreta, ali nikad zapravo nisu bili nacisti. Voleli su *Skrewdriver*. Ja to nisam ozbiljno shvatao, nisam puno ni pričao o politici, jer me je više zanimala muzika. To je sve kratko trajalo, jer nam je jedan drugar pričao o tome da je pročitao nešto o SHARP-u (Skinheads Against Racial Prejudice, prim. ur.) i da je regularnom poštom kontaktirao Rodija Morena u Engleskoj, koji mu je i odgovorio. To je bilo 1988. Još jedna bitna stvar koja je prethodila ovoj bilo je to što smo saznali za

neke ljude iz Belgije, tačnije Antverpena, koji su imali bend *Comrade*. Jedan od članova radio je distribuciju za *The Exploited*. Zapazili smo tu osobu koja je radila distribuciju i ostali sa njom u kontaktu, a oni su zapravo bili izrazito okrenuti antifašističkoj skinhed supkulturi. Moji drugari i ja smo svakako bili dosta otvoreni, a tada smo prvi put počeli da razmišljamo o tome da biti skinhed a biti nacista zapravo nije logično, i da je biti nacista svakako sranje. Tada je jedan od mojih drugara čuo za SHARP i kontaktirao Rodija Morena. U to vreme smo saznali i za grupu skinheda iz Berlina. Tako su berlinski i frankfurtski skinhedi zajedno počeli da organizuju SHARP pokret u Nemačkoj. Posle toga smo se razvijali i razvijali. Posetili smo drugare u Antverpenu, organizovali smo tamo svirku *Blaggersa* 1988. Organizovali smo i prvi SHARP festival blizu Frankfurta. U to vreme bili smo dosta bliski sa ekipom iz Berlina, posećivali smo se i, ako bismo saznali za grupu nacista u Berlinu ili Frankfurtu, umeli smo da se sastanemo, uprkos razdaljini od 600 kilometara, da bismo se zajedno borili protiv njih. U prvom periodu nije bilo pravih oi bendova. Jedini koncerti na koje smo mogli da idemo bili su oni poput *Bad Manners*, koji su svirali na manifestaciji „Ska protiv rasizma“. Čak je i tu bilo nacista i sukobili smo se. Dakle SHARP scena krenula je od nas i Berlinaca i proširila se na celu Nemačku. Imali smo i fanzin *Skintonik*, u kom je objavljen i intervju sa Morenom o SHARP-u.

U nekim evropskim zemljama postojali su progresivni skinhead bendovi tokom '80-ih (*Nabat, Kortatu* itd.), dok to u Nemačkoj nije bio slučaj („Rock-o-rama records“ i čitava scena okupljena oko njih). Koliko je uopšte bilo prisustvo antirasističkih skinsa u to vreme? Da li su se više držali ska scene?

Ne izrazito. Bilo je nekoliko pojedinaca koji su išli na pank koncerte, ali nije bilo grupe ljudi, ničeg organizovanog. Mi, koji smo se kasnije organizovali, u početku smo se sastajali na ska koncertima i skuter-relijima. Krajem osamdesetih i početkom devedesetih, na tim manifestacijama bilo je i do 200 skinheda iz svih delova Nemačke. Ljudi su uviđali da tu ima i drugih poput njih, pa su nastavljali da dolaze. Pored toga, to je predstavljalo alternativu, jer je oi pank i dalje imao negativnu konotaciju. Čak i kad su *PTTB* – koji nisu oi bend – svirali osamdesetih, uvek je bilo problema sa nacistima. Dakle, ti skuter-reliji takođe su bili jako važni za nas i za razvoj scene. Slušali smo soul muziku i *Allnitters*, jedini bend koji je svirao kada smo mi već uveliko slušali oi i pank.

Od samih početaka, pa do današnjih dana, vaš bend je u Nemačkoj bio striktno vezan za dve izdavačke kuće, „Mad Butcher“ i „Knock Out“. Da li je razlog tome što ostale izdavačke kuće nisu htele da se dotiču „rizičnih“ bendova ili nešto drugo? Da li su pomenuti izdavači imali bitnijeg značaja na razvoj scene?

Lakše je tako. Desilo se to da sam postao dosta poznat u određenim krugovima u Frankfurtu i imao sam problema, pa sam se preselio u Mehengladbah. Imao sam prijatelje tamo, između ostalog Markusa iz „Nightmare Recordsa“, a on je živeo sa Majkom pre nego što je ovaj pokrenuo „Mad Butcher“. Družio se takođe i sa čovekom iz „Knock Out Recordsa“. Bilo je logično, dakle, da kada smo krenuli sa *Stage Bottles*, izdajemo za njih, jer su nam bili prijatelji i bili su poput nas. „Knock Out“ je postojao i ranije, izdavali su pank-rok stvari, ali nisu imali toliko posla sa politički angažovanim bendovima. „Mad Butcher“ u potpunosti se razvijao uporedo sa našom scenom.

Mlada nemačka levičarska skinhead scena vrlo rano povezala se sa, tada mnogo militantnijom, engleskom ekipom. Možeš li malo detaljnije o vašim prvim kontaktima, saradnji i kako je došlo do toga da zasviraš u *Blaggers ITA*?

Znali smo *Blaggerse* od 1988. godine, još od vremena kada su svirali u Belgiji, ali nismo bili u bliskim kontaktima. Nije bilo lako održavati kontakt kao što je to danas. Moji stari školski prijatelji počeli su da studiraju u Londonu. Jedan od njih je, zajedno sa mnom, 1988. organizovao pomenuti koncert *Blaggersa* u Belgiji. Jedne večeri sreo je basistu benda u nekom londonskom pabu, pa su ostvarili bolji kontakt. Tako da sam ih i ja sreo kada sam posetio drugara u Londonu. Kada sam živeo u Mehengladbahu kontaktirali su me i pitali da li bih mogao organizovati njihovu turneju po Nemačkoj. Uradio sam to uz pomoć Markusa iz „Nightmare Recordsa“ i tom prilikom izdali su mini-ploču *Blaggamuffin*, na kojoj se već čula neka truba. Mislim se ja, organizujem im turneju, svakako im za to neću tražiti nikakve pare, možda da ih pitam da sviram saksofon u bendu i nastavim turneju sa njima. I tako se i desilo. Posle dve turneje koje smo imali zajedno u Nemačkoj, pitali su me da se preselim u London i sviram saksofon u *Blaggersima*. Tada sam studirao, pa sam bio slobodan. U to vreme nisi morao da završiš studije za tri godine da bi stekao bačelor, pa sam ja na kraju studirao 15 godina, bilo mi je dozvoljeno to. Dakle, preselio sam se u

London, i tamo saznao za Antifašističku akciju i Crvenu akciju i ljude iz *Angelic Upstarts*. To je bilo tokom 1991. i 1992, a i dalje smo u kontaktu.

Vremenom su militantni antinacibendovi u Nemačkoj (vi, *Loikamie, Freiboiter, No Respect...*) počeli da zauzimaju najbitnije mesto na oi-pank sceni, zajedno sa nekim internacionalnim bendovima (*Los Fastidios, Klasse kriminale, Brigada Flores Magon* itd). Možeš li reći nešto više o sceni u to vreme, o vašoj saradnji, druženjima, festivalima, akcijama...

Izdavačka kuća „Mad Butcher“ zapravo je spojila te bendove, a mi iz bendova mislili smo da je dobro da objavljujemo stvari za tu izdavačku kuću.

Ipak, čini se da trenutno nemačkom oi scenom dominira talas bendova koje ne zanima društvena angažovanost. Kako je došlo do formiranja te scene i do vrtoglave popularnosti takvih bendova, i uopšte kakva je trenutna situacija u pogledu toga?

Kad smo mi počeli, bili smo pioniri, zajedno sa *Los Fastidios, Brigada Flores Magon* i ostalim evropskim bendovima. Mi smo morali da se borimo za svoj prostor na sceni, između ostalog zbog toga što smo u javnosti bili prikazivani kao „druga vrsta skinheda“. Za bendove poput *Cock Sparrera* i *The Businessa* to je bila baza da ponovo krenu da sviraju. Niko živ više nije hteo da organizuje njihove koncerte krajem osamdesetih i početkom devedesetih, jer su se fašisti stalno pojavljivali i nastajali su ozbiljni problemi u publici. U to vreme bilo je više ljudi u publici koji su bili svesni te komplikovane situacije, i zauzimali su stav jedne ili druge strane. Apolitični ljudi bili su u fazonu da je dobro ono što rade SHARP i Red skins, pa su više vukli na našu stranu. I *Stage Bottles* zastupali su stav da treba privući ljude iz različitih supkultura, jer je nebitno da li si skinhed, psihobili, panker ili nešto četvrto, bitno je da si dobra osoba. Sredinom devedesetih organizovali su prve velike festivale, na kojima su nastupali i apolitični bendovi, koji su bili u redu ukoliko objave da ne žele da sviraju pred nacipublikom i ukoliko tvrde za sebe da nisu nacisti. Da se razumemo, ne želim ni ja stalno da pričam o politici, ali mlađe generacije koje su tu dolazile nisu više bile svesne važnosti borbe za svoja prava. Oni su zaboravili, ili čak ni ne znaju, zašto mi i dalje pričamo o politici. Naravno, kada si mlad, bitno ti je da budeš u jakoj grupi vršnjaka, a u tim grupama ima i glupih ljudi, koji ako kažu ostalima da su oni grupa nacisti, onda oni svi budu nacisti. Mislim da *Stage Bottles* u očima nekih ljudi predstavlja bend koji kvari zabavu, jer ako se svi zabavljamo i pojavi

se neko ko vuče na desno, *Stage Bottles* ga isključuje iz zabave. Vlada velika harmonija, zašto da pričamo o problemima kad je karneval?! Mnogi od tih ljudi vikendom odlaze na koncerte i oblače se u nešto što zapravo ne žive tokom nedelje. I ja imam posao, ali bih za svoje ideale ostavio sve za sobom i otišao u zatvor. Ti ljudi ne razmišljaju na taj način i onda se pitaju šta koji kurac ovi *Stage Bottles* hoće? Oni misle da živimo u savršenom svetu, u kom nema nacista. Naravno da je drugačije nego pre 20-25 godina, ali je daleko od savršenog. Mnogi apolitični bendovi jesu protiv nacista, ali je i diskusija u redovima levičara proizvela to da su ih mnogi obeležili kao desničare, samo zato što nisu levičari. Levičari su, takođe, u početku bili srećni što se skinhedi bore protiv nacista zajedno sa njima, i bilo im je drago što su mnogi otvoreni za leve političke ideje, a sada misle da je previše ljudi apolitično, i od njih očekuju da misle identično kao oni, jer su u suprotnom neprijatelji. Tako mnogi ljudi odustaju, jer se osećaju prozvanim.

Dakle, misliš da je i pogrešna strategija levice dovela do ove situacije?

Tako je.

Jedan ste od bendova koji redovno nastupa na festivalima kao što su „Rebellion“ ili „Punk and disorderly“, kojima se prigovara da su vođeni iz čisto poslovnog ugla, ili pak, da na njima sviraju sumnjivi bendovi. Kakve utiske nosite sa takvih festivala i zašto mislite da bendu poput vas tamo nije (ili jeste) mesto?

Mnogo puta smo odbili da sviramo na tim festivalima. Pre dve godine odlučili smo da nastupimo na jednom velikom festivalu i izdali smo povodom toga i saopštenje za javnost. Kada smo osnovali *Stage Bottles* bili smo jedan od prvih nemačkih bendova koji su svirali sa *Cock Sparerima* jer smo bili antifašistički bend, a oni su hteli da drže naciste podalje od svojih nastupa. Pored toga, svirali smo i za navijačke grupe. Zvali su nas jer im se sviđala naša muzika i politika, ali je bilo očigledno da su u publici bili i ljudi koji nisu u toj meri levičari kao mi. Mislimo da je jako bitno da ne sviramo samo pred ljudima koji dele naše mišljenje. Želimo da nas čuju i drugi, jer tako možemo da ih pridobijemo na našu stranu. Nikad nismo na tim mestima svirali jer smo hteli novac, zabavu ili zadovoljstvo nastupanja na velikoj pozornici. Neki levičari nas optužuju za to, kao i druge bendove, ali to nije istina. Istina je da smo ostvarili mnoge kontakte sa raznim ljudima, kojima smo pokazali da postoji način da se zabavljaš i ako si

levičar, i u isto vreme preuzmeš odgovornost za političke stavove. Moraš prepoznati način na koji su ti ljudi odrasli. Ja sam, na primer, odrastao uz politički svesnu majku. Ali postoje ljudi iz getoa, sa fudbalskih tribina, koji, recimo, kažu nešto protiv homoseksualaca ili Jevreja, a ni ne znaju o čemu pričaju. Naravno, ne pričam o onima koji su politički organizovani, to je nešto drugo. Ali ovim ljudima je nekad dovoljno reći: o čemu ti pričaš uopšte?! Na huliganskoj sceni poštuju ljude poput mene, bio sam deo te scene. Misle „aha, ovaj zna da se bije, a i inteligentan je – dakle mora da ima nečeg dobrog u svemu tome“. Ali da sam ja došao i rekao tim ljudima da su kreteni i da je ono što pričaju pogrešno, ne bih postigao isti efekat.

Spomenuo si zajedničke svirke sa velikim bendovima poput *Cock Sparera* i ostalih zvučnih imena panka. Koji je od tih bendova ostavio najbolji utisak na vas, za koga mislite da su istinski posvećeni društvenim problemima, a koji od tih bendova su vas razočarali?

Veoma su nas razočarali članovi benda 999, doduše ne politički nego ljudski. Pre nekoliko godina, svirali smo s njima i bili su užasno arogantni. Pop zvezde. Istina, nisu mi previše bitni, ali je bilo vrlo očigledno s kim imamo posla. *Cock Sparreri* su vrlo ambivalentni. Mik Bofoj, gitarista *Sparrera* kojeg dugo poznajem, video je *Blaggerse* u Blekpulu nekoliko puta. Trubač *Blaggersa* je jednom prilikom prišao *Cock Sparrerima* da im kaže kako su imali odličnu svirku, a Mik mu je na to odgovorio da ga kontaktiraju ukoliko im treba gitarista u *Blaggersima*, jer je zainteresovan. To je bilo pre 6-7 godina. Pričao sam sa Darelom, drugim gitaristom *Sparrera*, koji je oduvek bio prijatan, i koji je rekao da on ne bi imao problem sa tim da Mik svira i sa nama, ali bi to Kolinu možda smetalo, jer bi desničari bacili peglu kada bi saznali da ovaj svira i u *Blaggersima*. Posle nekih godinu dana, sreo sam Mika i rekao da čujem da je zainteresovan da zasvira i sa nama. On je potvrdio, rekao je da mu se dopada naša muzika. Ali, kažem ja na to, to neće biti moguće, zbog politike. Rekao je da on ne mari za politiku. Pa baš je u tome problem. Darel je rekao da ako se to desi, posle pola godine će u svakom intervjuu *Sparrere* pitati zašto vam gitarista svira u onom Red skin bendu, sa onim komunjarima? Ali oni jesu OK na neki način, samo ne možeš baš mnogo očekivati od njih. Sa *Cockney Rejects* svirali smo u Londonu, pre nekoliko godina, nikakav problem sa njima nismo imali, odlični su. Znam i momke iz *The Business*, oni su OK, doduše ponekad se pogube, ali je razumljivo. I ja puno radim, često pokupim informacije od drugih ljudi, pa se trudim da ih proverim. Ne verujem svemu što se pojavi na internetu. *PTTB* su uvek jako

prijatni. Svirali smo sa njima u Berlinu, gde su nacisti pripretili, a oni su rekli: „Ako dođu nacisti, mi smo na vašoj strani“.

Ono što se čini apsurdnim jeste da ste za skinhed zajednicu u Nemačkoj tih godina bili „previše crven“ bend. Danas ste doživeli da vas pojedini krugovi nemačke redskin scene proglašavaju za „grauzone“ bend. Kako je do toga uopšte došlo, sa kakvim se problemima suočavate danas i kako gledate na takvo etiketiranje benda?

Razlog tome jesu dve Slavkove (gitarista *Stage Bottlesa*) akcije. Imao je zajedničku fotku sa basistom benda *Stomper 98*, pa smo morali da objašnjavamo. Mislim, oni nisu nacisti, ali su ih etiketirali kao tešku sivu zonu. Normalni su ljudi.

Da, ali je činjenica da neki od članova benda takođe imaju fotke sa nekim od poznatih nemačkih naciskinheda...

Da, naravno, a basista im je priznat u antifašističkim krugovima u svom gradu Nirnbergu, samo su ga iz drugih grupa izbacili. Marsel (drugi gitarista *Stage Bottlesa*, prim. ur.) isto je imao fotku s njim i ljudi su odlepili, govorili su kako ih sad *Stage Bottlesi* podržavaju, nakon što smo ih mi kritikovali? Zatim, pošto sam povezan sa huliganima, jednom prilikom je bio neki nacista u huliganskom pabu u Manhajmu u istom momentu kad i ja, i iskreno da vam kažem, uopšte toga nisam bio svestan. Znao sam da su to huligani iz Manhajma, ali u tom momentu nisam ni razmišljao o politici, jer su oni protivnici moje stare huliganske firme iz Ofenbaha blizu Frankfurta. Primetio sam da me upadljivo gledaju, i pitao sam se zašto. Zaboga, Olaf, opšte prihvaćeni levičar u huliganskom pabu u Manhajmu, pa šta. Posle smo imali i konflikt. Uglavnom, postoji fotografija na kojoj smo se zatekli zajedno, i to je izazvalo skandal u levičarskim krugovima. Ono što se desilo nakon slikanja nikog ni ne zanima – vlasnik paba se rastao od svoje žene, koja se družila sa tim ljudima, a njima je zauvek zabranjen ulazak u grad. Grupe ultrasa su se posvađale i više ne idu jedni kod drugih. Ali to nikog ne zanima. Vide fotografiju i to je to. Neki levičari kao da traže to, žele. Trebaju im neprijatelji. Kasnije sam govorio Slavku i ostalima da ne budu tako besni na te ljude, nisu oni protiv nas, već protiv onoga što misle da mi jesmo. Ali kada vidim tako nešto na internetu, baš me pogodi. Sada ima manje toga, jer su im ljudi poput vas rekli da lupaju gluposti.

Jedan ste od prvih bendova sa zapadnoevropske antifašističke scene koji je posetio Rusiju. Možeš li mi reći nešto o vašim prvim kontaktima sa tamošnjom ekipom, i posebno o tom prvom putovanju u Rusiju?

Saznali smo za njih preko osobe iz Nemačke. Nismo ih poznavali, ali smo verovali toj osobi, pa smo odlučili da se upustimo u tu avanturu. Znali smo za situaciju tamo i, iskreno, nadali smo se da ćemo se živi vratiti kući. Čak sam i majci to rekao, a ona zna da se nosi sa takvim stvarima jer, dok sam živeo kod nje, redovno je vikendom strepela da li ću se čitav vratiti kući. Bili smo dakle spremni na sve, dokle god to nije neka glupost. Ne mogu pevati ono što pevam i praviti se hrabar, a ne raditi to u realnosti. Ova naša priča nosi određeni rizik i to je to. Išli smo na nepoznat teren, jedno je boriti se protiv nacista u Nemačkoj, a drugo je to raditi u Rusiji. Odlučili smo da želimo svoju ekipu oko sebe i povelili smo nekoliko desetina ljudi iz Hamburga, Frankfurta, Diseldorfa. Još nekih dvadesetak Rusa bilo je s nama sve vreme dok smo bili tamo. Pokupili su nas na aerodromu naoružani vatrenim oružjem, to je tamo dozvoljeno. Dve svirke, u Sankt Peterburgu i Moskvi, nisu bile reklamirane u javnosti, samo jedna u jednom trećem gradu, gde ukupno živi 10 nacista. Čak i tamo su noć ranije nacisti išarali kukaste krstove po prostoru gde se sledeći dan dešavala svirka. Dok smo mi stigli, već je bilo prefarbano u pink. Ali atmosfera na svirkama bila je jebeno neverovatna. Ljudi su nam iskazali poštovanje zbog toga što smo došli. Prijateljstvo sa ljudima iz benda *What We Feel* i dalje traje. Nedavno sam dobio poruku od jednog od njih da imaju devetogodišnjicu benda 14. decembra, i rekao mi da žele da dođem, platiće mi kartu i vizu. Pre godinu dana su me zvali i na premijeru filma o Ivanu Hutorskoju, jer sam davao izjave u njemu. To je bio njihov drug kog su ubili nacisti. Počeo sam da shvatam koliko naš bend zapravo znači njima u Rusiji kad su mi rekli da ću upoznati Ivanovu porodicu. Njegove majka i baka tačno su znale ko sam ja, i bio sam kod njih u kući na ručku. AFA iz Frankfurta poslala im je donaciju, bilo mi je drago što nisam otišao praznih ruku.

S druge strane, na Balkanu i Istočnoj Evropi uopšte, rado ste viđeni gosti na Antifa festivalima i svirkama koje organizuju lokalne Antifa organizacije. Šta mislite zbog čega je to tako i zašto u Istočnoj Evropi i dalje imate status simbola antifašističkog skinhed benda?

Nije tako loša situacija u Nemačkoj. To su samo određene grupe u nekim gradovima, ali i oni počinju da shvataju da su pogrešili. Uspostavili smo komunikaciju sa njima i mislim da su i oni uvideli da to što rade nema smisla. S

druge strane, od mnogih drugih, dobrih nemačkih grupa dobijamo pozive za svirke. U drugim državama imaju OK stav, jer ljudi ne znaju šta ovi u Nemačkoj o nama pišu na nemačkom jeziku. Bilo je ljudi koji su nam se javili i rekli da su čuli loše stvari o nama, ali smo razmenili svega deset rečenica i oni su promenili stav u pozitivan.

Nemačka levica, pogotovo antifašistička scena tamo je vrlo sklona sektaštvu poslednjih godina. Kod nas ovde i, generalno u Istočnoj Evropi, političke ideologije poput komunizma i socijalizma potpuno su gurnute na marginu društva. Te podele u Nemačkoj nama deluju kao posledica toga što je antifašizam tamo opšte prihvaćen i mejnstrim. Poslednjih 20 godina i država ulaže određeni napor u usmeravanje omladine i dece ka antifašizmu. Koja je tvoja percepcija budućnosti vaše scene? Jer situacija na globalnom nivou potpuno je haotična i zbunjujuća, kad je reč o levici, i ne nudi organizovanu alternativu rastućoj desnici.

Ono što me deprimira jeste to što neki ljudi kritikuju nas, a sami se deklarišu kao staljinisti. To je daleko od sive zone. Misle da su komunisti, iako su staljinisti. To je ludost. Zloupotrebljavaju levičarske ideje i diskredituju ih u potpunosti. No, praviš kompromise, jer ovo nije noć pred revoluciju da bi izbacio sve kontrarevolucionarne elemente. Određeni levičari tako se ponašaju jer nisu sposobni da vide celinu. Zato, na primer, *Stage Bottles* izbegavaju da komentarišu konflikt između Izraela i Palestine. Postoje veliki problemi sa obe strane, a razlozi leže u istoriji. Tako je sa mnogim stvarima. Jer ako kritikuješ samo Izrael, naći će se neki antifašista u Nemačkoj koji će te nazvati antisemitom. Ja sam levičar, ali ne postoji pokret u Nemačkoj čiji bih deo voleo da budem. Postoji antifašistički pokret u Frankfurtu i Berlinu, ovi prvi su nam drugari i dugo se poznajemo i uvek staju na našu stranu, dok su ovi drugi grozni. Nekom prilikom su nam čak iza leđa dolazili u Frankfurt i nagovarali ljude da budu protiv nas. Tom prilikom članovi pokreta iz Frankfurta objasnili su im da imaju lični problem sa nama i da je to glupo. Politika treba da bude razumljiva za širu zajednicu, da bude za masu. Treba uvideti da se revolucija verovatno neće desiti dok smo mi živi i da ako nacista postane socijaldemokrata – ni ne može više od toga, i to znači neki uspeh. Postoje različite vrste uspeha, ali moraš gledati na ljude pojedinačno, jer inače to ne funkcioniše. To mnogi ne mogu da shvate jer su nestrpljivi i ne razumeju kako ljudi ne uvide da je to što oni pričaju zapravo istina. Zato što je prejaka propaganda političkih partija koje govore da je kapitalizam jedini način. Na primer, imali smo huliganske demonstracije („Huligani protiv salafista“, prim.

ur.) pre nekoliko nedelja u Nemačkoj, na kojima nisu svi bili nacisti, čak su i mediji to tako komentarisali. Ali neki levičari sada kažu da su svi huligani nacisti, baš kao što su za skinhede govorili pre dvadeset godina da su svi nacisti. Posle toga moraš da smiruješ huligane koji nisu nacisti, jer hoće da prebiju one koji ih nazivaju nacistima. Moraš im objasniti da ako žele da ljudi ne misle da su nacisti, moraju da im to pokažu, objasne, a ne da se biju. Retorika nekih levičara i dalje je marksistička. To treba prilagoditi sadašnjoj situaciji. Sada većina ljudi ima zdravstveno osiguranje, nema fabrika. Da, ima jako siromašnih ljudi, radim kao socijalni radnik, radim sa beskućnicima. Na kraju oni treba da naprave revoluciju jer su prave žrtve sistema. Postali su alkoholičari, radili su dok se nisu razboleli i izgubili posao. Radili su celog života i nisu imali vremena niočemu da misle. Bitno je istaći da aktivna levičarska scena često ne može da se nosi sa realnošću. Kapitalisti su pametni, taktika im je pametna, a levica ne uspeva da odgovori na nju.

Vratimo se muzici. Takođe, loša stvar su raspadi mnogih bitnih nemačkih bendova poput *Riot Brigade* ili *Loikamie*. Da li misliš da je pokret u Nemačkoj oslabljen u jednom tako bitnom aspektu kao što je muzika, i kakvo je sada stanje u tom pogledu?

Mislim da apolitični skinhedi, kao i levičari, ne žele da istražuju različita osećanja kroz muziku. Žele da im se servira samo jedno – da smo besni. Takva je i muzika postala. Mi obrađujemo različite teme kroz naše pesme. Pevamo o životu i različiti smo ljudi, a muzika je vrlo dobar način da to izrazimo. Neki ljudi plaše se da pokažu slabost. Moraš nekad pokazati da nisi uvek kul kao što se predstavljaš. Lakše je identifikovati se sa tim da si uvek kul. Ako postoji samo to jedno osećanje, bes, ljudi će biti dve godine na sceni i nakon toga će im sve to postati dosadno, a alternativa ne postoji. Što se *Loikamie* tiče, Tomas je nedavno postao otac. *Stage Bottles* imaju tu „sreću“ da Marsel i ja nemamo dece. Ne znam kako bi bilo da je obrnuto. Ono što su mi Tomas i *Loikamie* rekli jeste da se takođe osećaju kao da više ne pripadaju sceni. Raduje nas kada dođu skinhedi na koncert, ali nas isto toliko raduje kada dođu različiti ljudi koji razumeju to što mi radimo, jer to je veliki kompliment. Kada bi ljudi dolazili samo zbog oi muzike, ne znam koliko bi to trajalo. Da budem iskren, više ne poznajem nemačku levičarsku muzičku scenu. Nije velika kao što je nekada bila. Ubili su sebe i ubijeni su od strane masovne supkulturne skupine ljudi koju više ne zanima politika. Sve je kao na karnevalu. Ljudi se obuku za svirku i pričaju jedni drugima o tome kako su kul. A nema nikog da im kaže da su zapravo glupi.

Nedavno ste proslavili 20 godina postojanja. Do kada mislite da budete na sceni i koji su planovi za budućnost?

I dalje imamo puno pozitivnih reakcija, festivala, upoznajemo ljude poput vas. Dokle god toga bude bilo, nastavićemo, dokle god možemo. Ne planiramo veći uspeh od ovoga, jer ono što mi radimo možemo isključivo na ovaj način da radimo. Luksuz je imati od čega doći na ovakva mesta i ne tražiti novac za svirku. Želimo da radimo ono što smo uvek radili. Shvatili smo da se stvari menjaju, i da je i dalje vrlo dobro ono što se oko nas dešava. Volimo to što radimo. Znam da mnogi to ne mogu da razumeju i da misle da smo kompletni ludaci, jer se vremena menjaju. Nekada se i ja tako osećam, ali onda pomislim na neku osobu, na ljude u Rusiji, i moram da nastavim. Ponekad vidiš samo loše stvari, ali je na kraju to samo mali procenat svega što se dešava. Nastavićemo dokle god ima smisla, dokle god nas ljudi budu podržavali, kao i mi njih, i dokle god budemo uživali u sviranju, ne samo u bavljenju političkim temama. U isto vreme, za nas je jako bitno da se bavimo političkim pitanjima, i muzika jeste način na koji ja to želim da radim. Pogotovo ako se uzme u obzir da ne želim da pripadam ni jednoj postojećoj političkoj grupi.

IZVODI:

U to vreme saznali smo i za grupu skinheda iz Berlina. Tako su berlinski i frankfurtski skinhedi zajedno počeli da organizuju SHARP pokret u Nemačkoj. Posle toga smo se razvijali i razvijali. Posetili smo drugare u Antverpenu, organizovali smo tamo svirku *Blaggersa* 1988. Organizovali smo i prvi SHARP festival blizu Frankfurta. U to vreme bili smo dosta bliski sa ekipom iz Berlina, posećivali smo se i, ako bismo saznali za grupu nacista u Berlinu ili Frankfurtu, umeli smo da se sastanemo, uprkos razdaljini od 600 kilometara, da bismo se zajedno borili protiv njih.

Mi, koji smo se kasnije organizovali, u početku smo se sastajali na ska koncertima i skuter-relijima. Krajem osamdesetih i početkom devedesetih, na tim manifestacijama bilo je i do 200 skinheda iz svih delova Nemačke.

Posle dve turneje koje smo imali zajedno u Nemačkoj, pitali su me da se preselim u London i sviram saksofon u *Blaggersima*. Tada sam studirao, pa sam bio slobodan. U to vreme nisi morao da završiš studije za tri godine da bi stekao bačelor, pa sam ja na kraju studirao 15 godina, bilo mi je dozvoljeno to. Dakle, preselio sam se u London, i tamo saznao za Antifašističku akciju i Crvenu akciju i ljude iz *Angelic Upstarts*. To je bilo tokom 1991. i 1992, a i dalje smo u kontaktu.

Mi smo morali da se borimo za svoj prostor na sceni, između ostalog zbog toga što smo u javnosti bili prikazivani kao „druga vrsta skinheda“. Za bendove poput *Cock Sparrera* i *The Businessa* to je bila baza da ponovo krenu da sviraju. Niko živ više nije hteo da organizuje njihove koncerte krajem osamdesetih i početkom devedesetih, jer su se fašisti stalno pojavljivali i nastajali su ozbiljni problemi u publici

Mislimo da je jako bitno da ne sviramo samo pred ljudima koji dele naše mišljenje. Želimo da nas čuju i drugi, jer tako možemo da ih pridobijemo na našu stranu.

Retorika nekih levičara i dalje je marksistička. To treba prilagoditi sadašnjoj situaciji. Sada većina ljudi ima zdravstveno osiguranje, nema fabrika. Da, ima jako siromašnih ljudi, radim kao socijalni radnik, radim sa beskućnicima. Na kraju oni treba da naprave revoluciju jer su prave žrtve sistema. Postali su alkoholičari, radili su dok se nisu razboleli i izgubili posao. Radili su ceo život i nisu imali vremena niočemu da misle. Bitno je istaći da aktivna levičarska scena često ne može da se nosi sa realnošću. Kapitalisti su pametni, taktika im je pametna, a levica ne uspeva da odgovori na nju.

Nastavićemo dokle god ima smisla, dokle god nas ljudi budu podržavali, kao i mi njih, i dokle god budemo uživali u sviranju, ne samo u bavljenju političkim temama. U isto vreme, za nas je jako bitno da se bavimo političkim

pitanjima, i muzika jeste način na koji ja to želim da radim. Pogotovo ako se uzme u obzir da ne želim da pripadam ni jednoj postojećoj političkoj grupi.